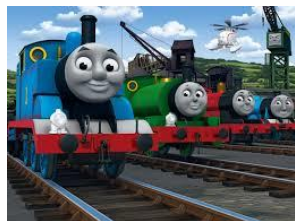

Artur Kołakowski

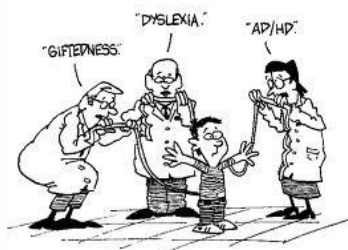
Dziecko z ADHD w domu, w szkole,
wśród rówieśników – jak dostrzec je
poza diagnozą

Co wiemy o naszych
podopiecznych?

Po pierwsze skupiamy się na
diagnozie.

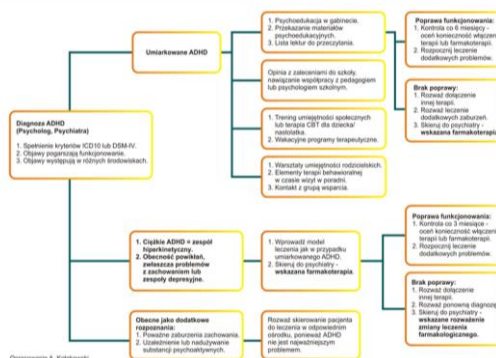
Trzy podstawowe grupy objawów ADHD

Po drugie myślimy o leczeniu i
terapii

Schemat diagnostyczny w rozpoznaniu ADHD

Wskazówki do przekazania zaraz po diagnozie

- Materiały psychoedukacyjne, lista lektur
- Informacje na temat warsztatów umiejętności rodzicielskich
- Informacje o terapii dla dziecka
- Informacje na temat miejsca i terminów spotkań grup wsparcia
- Opinia lub orzeczenie do szkoły

www.tygiel.info

Diagnoza i leczenie są warunkiem koniecznym do uzyskania poprawy.

www.tygiel.info

ADHD jest rozpoznaniem medycznym i psychologicznym.

- W praktyce oznacza to, że dziecko ze zdiagnozowanym zespołem nadpobudliwości psychoruchowej znajduje się w tej samej grupie, w której są uczniowie z cukrzycą, jeżdżący na wózkach inwalidzkich z powodu niesprawności ruchowej, słabo widzący czy mający problemy związane z dysleksją czy dysgrafią.
- Dziecko z ADHD ma trudności w szkole nie dlatego, że jest niegrzeczne, ale z powodu swoich **objawów**, które są czymś niezależnym od jego woli.

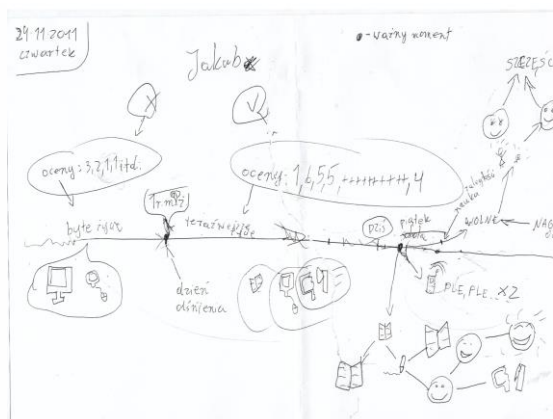
www.tygiel.info

Ćwiczenie

- Spróbujmy wyobrazić sobie, że mamy dziecko z dużą wadą wzroku.
- Jednak z jakiegoś powodu nie rozpoznajemy u niego wady wzroku i nie kupujemy mu okularów.
- Uważamy, że wszystko w jego postępowaniu to złośliwość lub celowe złe zachowanie.
- Mija 10 lat...
- Jak nasz bohater będzie wtedy funkcjonował?

www.tygiel.info

Pułapki prawidłowego leczenia ADHD

- Przewlekłość zaburzenia
- Powikłania
- Kiedy dziecko ma objawy, a kiedy „strzela focha”?
- Konieczność wprowadzenia terapii w różne środowiska dziecka.
- Postawa rodziców i nauczycieli wobec przewlekłej choroby dziecka
- „Odszkołowanie terapii”
- Życie poza diagnozą

www.tygiel.info

Leczenie przewlekłego zaburzenia

Zmienia się cel leczenia

- Nie jest nim wyleczenie pacjenta, ale jego jak najlepsze funkcjonowanie, podobne do rówieśników oraz chronienie go przed pojawianiem się powikłań.

www.tppg1.info

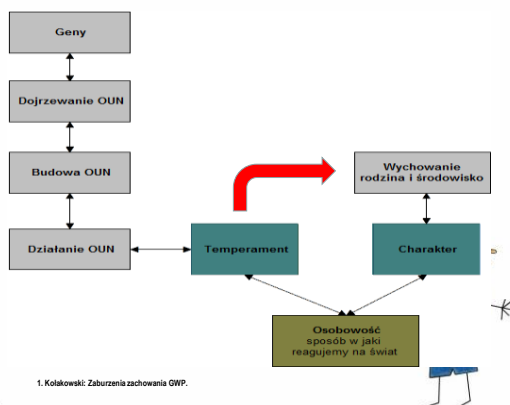
Leczenie przewlekłego zaburzenia

Zmienia się czas leczenia

- W przypadku chorób przewlekłych wpływających na funkcjonowanie pacjenta i których objawów nie możemy zlikwidować (typowym modelem takiej choroby może być np. cukrzyca I typu) leczenie musi być kontynuowane praktycznie przez cały czas.
- Pacjent, jego rodzice, psycholog czy lekarz muszą mieć świadomość, że w momencie wycofania terapii (farmakoterapii, psychoterapii) objawy zazwyczaj powracają, powodując pogorszenie funkcjonowania oraz możliwość pojawiania się powikłań.

www.tppg1.info

1. Kolakowski: Zaburzenia zachowania GWP.

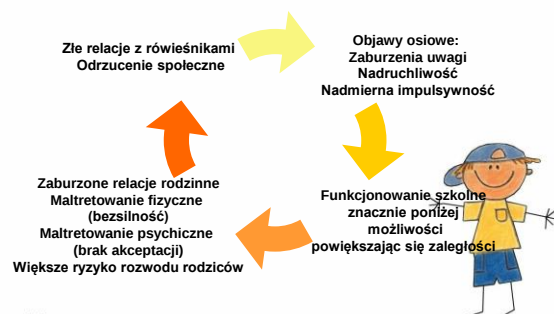
www.tppg1.info

Powikłania ADHD

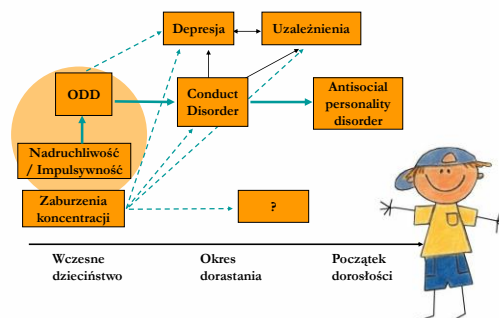
www.tppg1.info

Główne grupy problemów u dziecka z ADHD

www.tppg1.info

Model zaburzeń zachowania oraz zaburzeń współistniejących wg Loebera i wsp. (2000) modyfikacja I

www.tppg1.info

z: Psychologia motywacji, GWP

PRAKTYCZNE ZASTOSOWANIA 13.1

Określenie własnej motywacji do odnoszenia sukcesu

Zamieszczam poniższe, przykładowe pozycje, aby pomóc czytelnikowi stwierdzić, którą z trzech podstawowych orientacji reprezentuje. Przy każdej z poniżej zamieszczonych pozycji należy postawić cyfrę od 1 do 5. 1 oznacza, że dana pozycja zupełnie się do Ciebie nie odnosi, 5 natomiast, że bardzo do Ciebie pasuje. Dodaj punkty i sprawdź, która orientacja osiągnęła najwyższy wynik. Ona właśnie określa twój stosunek do sukcesu.

- Kiedy coś mnie zainteresuje, lubię wiedzieć wszystko, co się z tym wiąże.

Dążenie do wykazania się

- Jest dla mnie bardzo ważne, by wypadać lepiej niż inni.
- Kieruje mną pragnienie, by wypadać lepiej niż inni.

Unikanie wykazania się

- Często się boję, że nie podolam zadaniu, którego się podejmuję.
- Kiedy zabieram się do jakiejś pracy, często nurtuje mnie myśl: „A co będzie, jeśli zrobię to źle?”.

Dążenie do mistrzostwa (doskonalenie się)

- Jest dla mnie bardzo ważne, aby w pełni rozumieć to, czym się zajmuję (na przykład treść zajęć, na które uczęszczam).

www.tygiel.info

Przejawy unikania porażki

- **nieudzielanie się** - nieuczestniczenie w zajęciach
- **wysiłek pozorowany** - zamiast dążyć do osiągnięcia sukcesu skupiamy się na unikaniu kary
- **zwlekkanie** - odkładanie na ostatnią chwilę, pozwala wytłumaczyć porażkę brakiem czasu
- **zawyżona poprzeczka** - nadmierne aspiracje, prowadzą do „gwarantowanej porażki; lęk przed wysiłkiem, zaniechanie nauki
- **szkolna pięta Achillesa** - strach przed odpuszczonymi egzaminami nie podważa osobistego poczucia wartości tak bardzo jak przyznanie się przed samym sobą do niezdolności osiągnięcia dobrych wyników.

www.tygiel.info

www.tygiel.info

www.tygiel.info

www.tygiel.info

Postawa rodziców i nauczycieli wobec przewlekłej choroby dziecka

- Warto zastanowić się jak można reagować na to że dziecko miesiącami i latami ma objawy ADHD.

www.tygiel.info

Czym są relacje?

Relacje odgrywają istotną rolę w życiu każdego człowieka. To dzięki relacjom:

- kształtuje się nasze poczucie własnej wartości,
- rozwija się osobowość,
- zachodzi proces socjalizacji
- zaspakajane są nasze potrzeby.

www.tygi.info

O znaczeniu relacji w rodzinie

- Dobre relacje między rodzicami wpływają pozytywnie na dorastanie dzieci. Wbrew pozorom, nawet niewielki konflikt może zakłócić poczucie bezpieczeństwa u dzieci.

www.tygi.info

Teoria więzi

1. Poczucie bezpieczeństwa
2. Akceptacja i docenienie emocji
3. Rozsądne stawianie granic.

2015-10-03

www.tygi.info

Budowanie prawidłowej więzi z dzieckiem:

- Dziecko czuje się zachęcane, zmotywowane, doceniane,
- Czuje się akceptowane takie jakie jest,
- W trudnych sytuacjach wie, że ma się do kogo zwrócić,
- Nie musi ukrywać swoich uczuć i emocji,
- Podczas przeżywania silnych emocji wie, że nie jest samo, że ma osobę która pomoże mu przejść przez wszelkie trudności,
- Jest osoba, która doradzi, nie krytykuje za pomyłki,
- Dziecko czuje się ważne i akceptowane, przez osoby mu szczególnie bliskie.

www.tygi.info

Budowanie nieprawidłowej więzi

- Rodzic nie odpowiada na potrzeby dziecka
- Nie reaguje na nie emocjonalnie (brak ciepła)
- Nie okazuje uczuć lub robi to w sposób chaotyczny i nie adekwatny
- Nie docenia sukcesów

www.tygi.info

Błędy rodzicielskie

„Kocham cię tylko wtedy gdy jesteś posłuszny”

„Jak się złościsz jesteś okropny”

„Kocham cię za to co robisz, a nie jaki jesteś”

www.tygi.info

Akceptacja – definicja wg Przetacznikowej

- **Akceptacja** to najważniejsza z pozytywnych postaw, a jej przeciwieństwem jest odrzucenie
- „Akceptacja to przyjmowanie drugiego człowieka (dziecka) w zasadzie takim, jakim ono jest, ze wszystkimi jego zaletami i wadami”.
- Nie oznacza to jednak, że bezkrytycznie przyjmujemy wszystkie zachowania ludzi. Powinniśmy zawsze reagować, kiedy ktoś narusza godność drugiego człowieka, łamie obowiązujące prawo czy ustalone zasady. Innymi słowy akceptujemy człowieka takim, jakim jest, jednakże nie akceptujemy jego negatywnych zachowań.

Przetacznikowa, M. (1986). Psychologia wychowania. W: M. Przetacznikowa, Z. Włodarski. Psychologia wychowawcza, Warszawa: PWN, s. 453.

www.tygielko

Postawa rodziców (nauczycieli) wobec choroby przewlekłej

Szymańska i Szymanik-Grzelak (2005) wskazują trzy możliwe postawy rodziców wobec przewlekłej choroby dziecka:

Szymańska, U., Szymanik-Grzelak, H. (2005). Moczenie mimowolne i zanieczyszczanie się. W: T. Wolańczyk, J. Komender (red.), Zaburzenia emocjonalne i behawioralne, Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL.

www.tygielko

Postawa rodziców (nauczycieli) wobec choroby przewlekłej

- **akceptacja i tolerancja**, kiedy dorośli wierzą, że ich dziecko nie jest w stanie kontrolować objawów i chcą mu pomóc w lepszym funkcjonowaniu,

www.tygielko

Postawa rodziców (nauczycieli) wobec choroby przewlekłej

- **ambiwalencja**, gdy dorośli uważają, że dziecko nie jest w stanie wyćwiczyć pełnej kontroli nad objawami, lecz jednocześnie są zdziwieni, że dziecko tak mało stara się tę kontrolę osiągnąć,

www.tygielko

Postawa rodziców (nauczycieli) wobec choroby przewlekłej

- **odrzućenie i nietolerancja**, kiedy rodzice są zdania, iż dziecko tak naprawdę potrafi kontrolować objawy – na przykład ADHD, potępiają i winią dziecko, gdy ma kłopoty z koncentracją czy nadmierną ruchliwością, uważają je za leniwe, traktują ADHD jako wyraz nieposłuszeństwa.

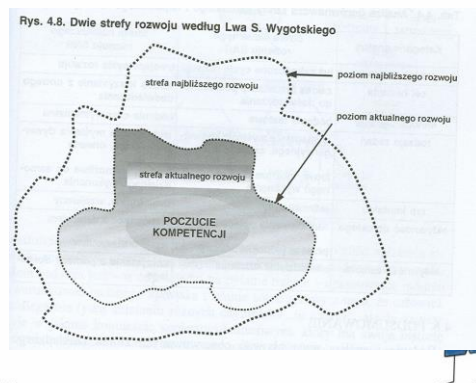
www.tygielko

Wpływ środowiska może mieć znaczenie jako czynnik ryzyka lub czynnik protekcyjny

www.tygielko

Wpływ środowiska może mieć znaczenie jako czynnik ryzyka lub czynnik protekcyjny

Lew Wygotsky

„Nauczanie zorientowane na zakończony już u dziecka cykl rozwojowy staje się nieefektywne z punktu widzenia ogólnego rozwoju dziecka, nie prowadzi tego procesu za sobą, lecz samo się za nim wlecze. (...) Dobrze jest tylko takie nauczanie, przez które rozwój jest wyprzedzany.”

Wpływ środowiska może mieć znaczenie jako czynnik ryzyka lub czynnik protekcyjny

O stawianiu dziecku granic

Czym właściwie są te „granice”?

Przykłady granic:

- takie które chronią nasze myśli i uczucia,
- decydujące o dystansie jaki chcemy zachować w stosunku do innych osób,
- związane z naszą cielesnością tzw. fizyczne,
- intelektualne,
- emocjonalne - przeżywanie naszych uczuć,
- duchowe związane z tym w co wierzymy.

O stawianiu dziecku granic

- Granice to umiejętność dbania o innych oraz o siebie samego z zachowaniem zasad szacunku i poszanowaniem godności.
- Stawiamy dziecku granice, ponieważ to buduje w nim poczucie bezpieczeństwa, daje wiedzę jak poruszać się w swoim najbliższym otoczeniu, a w konsekwencji także i w świecie.
- Na bazie tych doświadczeń kształtuje się ich poczucie własnej wartości, kompetencji i samodzielności.

www.tygi.info

Doświadczenia przyczyniające się do niskiego poczucia własnej wartości [za Melanie Fenell]

Wczesne doświadczenia:

- systematyczne karanie
- zaniedbywanie lub znęcanie się
- niepowodzenia w spełnianiu oczekiwań rodziców
- niepowodzenia w spełnianiu oczekiwań rówieśników
- przynależność do rodziny lub grupy osób wyśmiewanych lub odrzucanych przez innych
- brak pochwał czy pozytywnych wzmocnień
- „bycie gorszym” w domu
- „bycie gorszym” w szkole

www.tygi.info

Style wychowawcze, a kształtowanie się zaburzeń osobowości wg Millona

Styl autorytarny	• Osoba jest podporządkowana mając świadomość czyjejś siły, a nieprzyjazny i groźny w obliczu słabości.
Styl permissywny	• Osoba nie poddaje się kontroli
Zaniedbanie lub odrzucenie	• Agresywny bandzior
Wychowanie pełne miłości i konsekwentne	• Brak cech zaburzeń osobowości

www.tygi.info

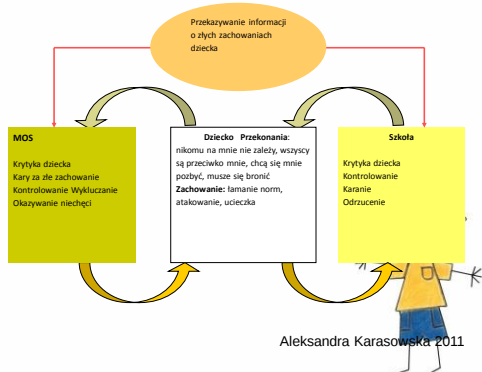
Praca w Szkole

- Czy więcej wysiłku wkładamy w uleczenie czy w pozbycie się problemu?

www.tygi.info

Aleksandra Karosowska

Aleksandra Karosowska 2011

www.tygi.info

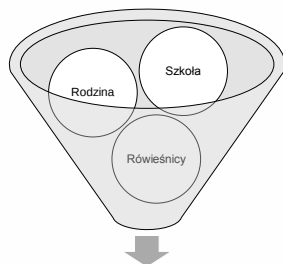
Model trzystopniowej interwencji na terenie szkoły.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: SB, Sugai, G., Negron, M. Schoolwide Positive Behavior Supports. Teaching Exceptional Children, July/August 2008 monson, s. 32 - 40. w „ADHD w szkole” w druku.

www.tygi.info

„Odszkołowanie” terapii

Zrównoważone życie

www.bpgi.info

„Odszkołowanie” terapii

Russel Barkley: „ADHD, podjąć wyzwanie”.

www.bpgi.info

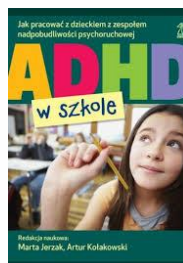
Życie poza diagnozą

www.bpgi.info

Bardzo dziękuję za uwagę

www.pozza-schematami.pl

www.bpgi.info

